

A Fővárosi Ítéltábla a Berencsi Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a dr. Halápi Dóra ügyvéd által képviselt **I.r., II.r. alperesek** ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2017. április 21. napján kelt 30.G.43.741/2016/19. számú ítélete ellen a felperes által 20. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán - megtartott tárgyalás alapján - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróságnak a fellebbezés szempontjából releváns tényállása szerint az I. rendű alperesi pénzügyintézet mint bank, a felperes mint hitelfelvevő és zálogkötelezett, a II. rendű alperes mint készfizető kezes és zálogkötelezett 2007. augusztus 1. napján „Hitel-, zálog- és készfizető kezesi szerződés MKB svájci frank lakáshitelhez (lakás-vásárlás finanszírozására annuitásos törlesztéssel) MKB-Fundamenta Lakás-és Magánhitel Program keretében MKB kiemelt ügyfelek részére” megnevezésű szerződést kötött. Szerződésazonosító: K...000. A szerződés 1.1. pontjában rögzítetten a bank jelen hitelszerződésben meghatározott célra és feltételekkel kötelezettséget vállal arra, hogy a hitelfelvevő részére 69.400,- CHF összegű devizahitelt tart rendelkezésre és - a rendelkezésre tartási időszak lejáratáig - jelen szerződésben meghatározott feltételek teljesülése esetén forintban, legfeljebb 10.000.000,- Ft összegű kölcsönt folyósít.

A szerződéskötés napján kelt és felperes által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat második bekezdésének értelmében: A hitel futamideje alatt árfolyam elmozdulások a nemzetközi pénzügyi piacok és a forint piaci helyzete változásától függően bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be. Az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztő részletek forintban számított összege.

Az Üzletszabályzat 5.2.1. pontja hivatkozott rendelkezése szerint „Az ügyfél a hitelszerződés alapján lehívott kölcsön folyósításának és törlesztésének időpontja, valamint az ügyfél által fennálló tartozása tekintetében a bank e célra szolgáló nyilvántartásait és nyilatkozatait irányadónak és hitelesnek fogadja el.”

A felperes módosított keresetében többek között kérte a kölcsönszerződés 1.1. pontjának, az Üzletszabályzat 5.2.1. pontjának és a kockázatfeltáró nyilatkozat idézett rendelkezései semmisségének a megállapítását a rPtk. 209/A. § (2) bekezdése s a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b.) és j.) pontjában foglaltakra figyelemmel.

Az I.r. alperes ellenkérelmében a felperes keresetének az elutasítását és perköltségben történő marasztalását kérte.

A kölcsönszerződés 1.1. pontja tekintetében előadta, hogy a rPtk. 522. § (1) bekezdése szerint a hitelszerződés fő szolgáltatásának minősül, ezért a szerződés fő szolgáltatása tisztességtelenségének a megállapítása kizárt.

Az Üzletszabályzat 5.2.1. pontja tekintetében rögzítette, hogy ez a közjegyzői ténytanúsítvány kiállításának lehetőségét rögzíti. Hangsúlyozta, hogy a támadott szerződési feltétel nem alkalmas a bizonyítási teher megfordítására, hiszen a nyilvántartással szemben is lehetőség van a bizonyításra.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletében a felperes keresetét elutasította, egyben kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.r. alperesnek 38.100 forint perköltséget.

Ítéletének jogi indokolásában a felperes keresetét alaptalannak ítélte.

Meghivatkozta a 2014. évi XL. (DH2) törvény 37. §-ában foglaltakat, majd rögzítette, hogy a felperes nem vitatta, hogy a perbeli szerződés az ún. DH törvények hatálya alá tartozik. A DH2 törvény 37. §-ának (1) bekezdése szerinti jogkövetkezményi keresetet a felperes a bíróság ilyen tárgyú felhívását (14. sorszámú végzés) követően nem terjesztett elő. Arra hivatkozott, hogy az nem szükséges, mivel a kölcsönügylet támadott kikötései alapján nem történt teljesítés. A bíróság ezzel a hivatkozással részben egyetértett. A törvény alkalmazása során - az Alaptörvény 28. cikkében előírt értelmezési szabály betartása jegyében

- kialakult jogalkalmazói gyakorlat értelmében az érvénytelenség számszerű jogkövetkezménye kizárólag azon peresített szerződéses rendelkezések körében követelhető meg, amelyek alapján a felek között teljesítés történt.

A bíróság álláspontja szerint a kölcsönszerződés peresített kikötései közül az 1.1. pont támadott rendelkezései, a kockázatfeltáró nyilatkozat kifogásolt része alapján történt teljesítés, ezért e körben a jogkövetkezményi petitum előterjesztésének hiánya okán a kereset fenn nem tartottnak tekintendő.

Rögzítette, hogy a felperes által hivatkozott szerződési feltételek nem ütköznek a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b.) és j.) pontjaiba sem.

Az Üzletszabályzat 5.2.1. pontja tekintetében a bíróság kiemelte, hogy a jogi képviselővel eljáró fél olyan rendelkezésre hivatkozik, amely a szolgáltatott peranyagban nem található, a bíróságnak nem feladata erről a felet a per tárgyalási szakában tájékoztatni. A jogi képviselővel eljáró féltől minimálisan elvárható, hogy amennyiben okiratra alapítja igényét, akkor a releváns okiratot csatolja. Az, hogy az okirat tartalmazza-e vagy sem a hivatkozott kikötést, az csak az előterjesztést követően állapítható meg. A perbeli esetben az I. rendű alperes csatolta az Üzletszabályzatot a bíróság felhívására. A felperes által hivatkozott rendelkezést a perbeli szerződés megkötésekor hatályos Üzletszabályzat nem tartalmazza.

Ezzel kapcsolatosan felperes az általános vitató nyilatkozatán kívül semmilyen előadást, indítványt nem tett. A bíróság a csatolt okiratok alapján arról győződött meg, hogy a hivatkozott tartalmú Üzletszabályzat rendelkezése nem része a felek közötti szerződésnek. A bíróság kiemelte, hogy a hivatkozott rendelkezés tárgyában előterjesztett I. rendű alperesi érdemi védekezéssel egyetértett.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes a kölcsönszerződés 1.1. pontja és a kockázatfeltáró nyilatkozat, valamint az Üzletszabályzat 5.2.1. pontja körében fellebbezést nyújtott be, melyben kérte annak megváltoztatását és a keresetében történő helyt adást. Másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására történő utasítását kérte. Igényt tartott az első- és a másodfokú perköltség megfizetésére is.

Fellebbezésének indokolásában elsődlegesen arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság megsértette az rPp. 221. §-ában rögzített indokolási kötelezettségét. Ez pedig lényeges eljárási szabálysértés, ezért az ítélet felülbírálatra nem alkalmas.

A kölcsönszerződés 1.1. pontja tekintetében előadta, hogy a felek szerződése a kölcsön összegét forintban határozottan nem jelölte meg, hanem egy forintlimitet állapítottak meg. Így a szerződés nem tekinthető forintban meghatározott kölcsönszerződésnek sem. Ugyanakkor nem határozható meg a kölcsönösszeg devizában kifejezett egyenértéke sem.

A kockázatfeltáró nyilatkozat körében kiemelte, hogy az, illetve a szerződés nem tartalmazza Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdés a.) pontjában előírt tájékoztatást. Az nem felel meg a 2/2014. PJE határozat III. pontjában foglaltaknak sem.

Ezért az árfolyamkockázat felperesre történő terhelése tisztességtelen.

Az Üzletszabályzat 5.2.1. pontja tekintetében előadta, hogy az a közjegyzői ténytanúsítvány kiállításának a lehetőségét rögzíti, amely tisztességtelen és ezért érvénytelennek minősül.

Álláspontja szerint ez a bizonyítási terhet a felperes hátrányára megfordítja. A kikötés a hivatkozott rendelet 1. § (1) bekezdés b.) és j.) pontjába is ütközik.

Az I.r. alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az ítéletábra a fellebbezést az rPp.253.§./3/ bekezdése alapján a fellebbezési kérelem korlátai között bírálta el, és azt alaptalannak ítélte.

Az ítéletábra álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, az általa megállapított tényállás megalapozott, és az abból levont jogi következtetése és érdemi döntése is helytálló. Az ítéletábra teljes egészében osztotta az elsőfokú bíróság megalapozott jogi álláspontját és az ítélet indokolásában foglaltakat. A felperes fellebbezési érvelésére figyelemmel az alábbiakat emeli ki.

Az ítéletábra elsődlegesen a felperes fellebbezésében hivatkozott eljárási szabálysértést vizsgálta.

A felperes arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság az rPp. 221. § (1) bekezdésén alapuló indokolási kötelezettségét megszegte, és emiatt az elsőfokú ítélet felülbírálatra nem alkalmas.

Az ítéletábra nem osztotta ezen fellebbezési érvelést.

Az rPp. 221. §-a értelmében a bíróság ítéletét teljes körűen indokolni köteles, így az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást, az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyek a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett. Végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tény nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.

Az indokolási kötelezettség miatt az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésére csak akkor kerülhet sor, ha az elsőfokú határozatból és az eljárás adataiból nem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság a döntését mire alapította, ezért az érdemi határozat nem bírálható felül. Ha azonban az érdemi döntéshez szükséges adatok rendelkezésre állnak, érdemi döntést kell hozni.

Az 1/2014. (VI.30.) PK vélemény 1. pontja egyértelműen rögzíti, hogy lényeges eljárási szabálysértésre alapított hatályon kívül helyezés akkor indokolt, ha az elsőfokú eljárás megismétlése elengedhetetlen.

Az ítélet tábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződés fellebbezéssel érintett 1/1. pontja és a kockázatteltáró nyilatkozat kifogásolt része, illetve az Üzletszabályzat 5.2.1. pontjai tekintetében a jogi álláspontját részletesen kifejtette és megindokolta (ítélet indokolás 10., 11. oldal, valamint 15. oldal). Döntésével a jogi indokolása teljes egészében koherens, ezért eljárási szabálysértés nem történt.

Az ítélet tábla a kölcsönszerződés 1.1.pontja és a kockázatteltáró nyilatkozat tekintetében teljes egészében osztotta az elsőfokú bíróságnak az ítélet indokolás 10. oldalán részletesen kifejtett jogi álláspontját.

Az elsőfokú bíróság által elhívott DH2.tv. 37.§./3/ bekezdése értelmében ha a felperes a bíróság erre irányuló hiánypótlási felhívásának kézbesítésétől számított 30 napon belül nem kéri az érvénytelen szerződés érvénytelensége vagy részleges érvénytelensége jogkövetkezményének levonását, továbbá nem jelöli meg, hogy milyen jogkövetkezmény alkalmazását kéri az eljárást meg kell szüntetni. Nincs helye az eljárás megszüntetésének, ha a fél a szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelme mellett az eljárásban más kereseti kérelmet is előterjesztett; ebben az esetben úgy kell tekinteni, hogy a fél a megállapítás iránti kereseti kérelmet nem tartja fenn.

Az elsőfokú bíróság a 14.számú végzésében a fenti jogszabályi előírásoknak megfelelően hiánypótlásra hívta fel a felperest, aki ennek nem tett eleget.

Ezért ezen keresete fenntartottnak nem minősül, az a másodfokú eljárásban nem bírálható el.

Ezt követően az ítélet tábla az elsőfokú bírósággal egyezően megállapította, hogy az Üzletszabályzat 5.2.1. pontja nem ütközik a 18/1999. Kormányrendelet 1. § b.) és j.) pontjába.

Ezen igénynek az elbírálása során azt kellett vizsgálni, hogy a hivatkozott Üzletszabályzati kikötés - az általános szabályozáshoz képest - többletjogosultsággal ruházza-e fel az I.r. alperest, vagy hátrányosabb helyzetbe hozza-e bármilyen módon a felperest. A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv, illetve az annak való megfelelés szolgáló 18/1999. (II.2.) Kormányrendelet b.) és j.) pontja szerint a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e; illetve amely a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg.

A Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének b.) pontja az olyan tartalmú szerződési kikötést minősíti tisztességtelennek, amely a fogyasztóval szerződő fél részére a saját teljesítése szerződésszerűségének megítélésére, megállapítására biztosít kizárólagos jogosultságot. A rendelkezés tehát nem a felek azon jogát kívánja korlátozni, hogy a velük szerződő fél teljesítésének szerződésszerűségét megítélik.

Az Üzletszabályzat sérelmezett pontja lényegében arról rendelkezik, hogy az ellenkező megállapításig az I.r. alperes nyilvántartásában foglaltakat fogadják el a felek valónak. Nem ír elő a szerződéses kikötés a felekre a szerződés teljesítése vonatkozásában kötelező rendelkezést, nem tartalmaz tartozáselismerést, joglemondást sem. Nem hatalmazza fel az I.r. alperest a felperessel

szemben arra, hogy a szerződésben foglaltakat értelmezve maga határozza meg a felperes tartozását. Az I.r. alperes számára nem biztosít többletjogokat sem a tartozás érvényesítése, sem az összegének a meghatározása szempontjából, és ebből eredően az sem állapítható meg, hogy a felperest valamely okból hátrányos helyzetbe hozta volna.

Az Üzletszabályzat szerinti kimutatás elkészítése és vezetése speciális szakértelmet igénylő feladat, amelyre általában a szerződő felek közül az erre felkészült pénzügyi intézet rendelkezik megfelelő apparátussal. A kimutatások elkészítésére, folyamatos vezetésére és az arról való tájékoztatásra az I.r. alperest a 250/2000. (XII., XXIV.) Kormányrendelet, valamint a régi Hpt. 206. §-a kötelezte. Az ügyfél számára kézbesített kimutatást, ha az ügyfél azzal szemben a kézbesítéstől számított 60 napon belül nem emel kifogást, az akkor hatályban lévő rHpt. 206. § (2) bekezdése szerint a fogyasztó által elfogadottnak kellett tekinteni. Ez a „hitelesnek fogadja el” azonban nem érintette ez esetben sem az érvényesíthetőséget.

A fél nyilatkozata akkor minősülhet tartozás elismerésnek, ha a tartozás elismerése magyarázatot nem igénylő módon, kifejezetten és félreérthetetlenül megtörtént és abból világosan ki is tűnik, hogy a fél a vele szembeni követelés fennállását nem vonja kétségbe. Ez nem tekinthető valamiféle „biankó” tartozás elismerésnek, ilyen tartalom - megalapozottan - nem társítható hozzá, annak ilyen értelmezése jogszabálysértést valósítana meg.

Az esetben, ha az I.r. alperes a követelést peres eljárás útján kívánja érvényesíteni, akkor az eljárás során az rPp. 164. § (1) bekezdése szerint őt terheli a bizonyítási kötelezettség a szerződés tartalma, a kölcsönadott összeg, a törlesztések és a fennálló tartozás tekintetében is. Amennyiben az általuk becsatolt kimutatásokat, dokumentációkat és az azok alapján levezetettösszegeket a felperes nem fogadja el, azokkal szemben ellenbizonyítással élhet. A hivatkozott kikötés tehát a peres eljárás lefolytatását, illetve annak menetét nem befolyásolhatja, azt a bíróság csak az I.r. alperes nyilatkozataként fogadhatja el.

A Vht. szerződéskötéskor hatályban volt 21. § (1) bekezdése, illetve jelenleg hatályos 23/C. §-a határozza meg a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal való ellátásának a feltételeit. A közokiratba foglalt kölcsön és egyéb szerződés, egyoldalú kötelezettségvállalás alapján a tartozás már lejárt összegeire minden egyéb feltétel nélkül, a teljes fennálló tartozás összegére pedig akkor bocsátható ki a végrehajtási záradék, ha a szerződés közjegyzői okiratba foglalt módon felmondásra kerül.

Az adós szerződésszegésének, illetve a hitelező ezen alapuló felmondásának a tényét, fennálló tartozás összegét a közjegyző a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján rögzíti, ezek nélkül a végrehajtás nem rendelhető el, de végrehajtást kérő ezen egyoldalú nyilatkozata nem üzleti okirat, hanem a Kjt. 111. §-a szerinti, jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat. Ezen okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérhetné, ha az adóssal kötött szerződésben semmilyen módon erről nem rendelkeztek. A ténytanúsító okirat tehát közokirat, de csak azt bizonyítja az rPp. 195. § (1) bekezdése szerinti bizonyító erővel, hogy a kérelmező az abban foglalt nyilatkozatot az ott feltüntetett időben és tartalommal megtette.

A végrehajtási záradék kiállítása esetén az adós valóban csak az rPp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, vagy korlátozása iránti perben tudja vitatni a vele szemben érvényesített követelést. A bizonyítási teher ilyen esetben a pert indító felperest terheli. Ez a kötelezettség azonban nem az Üsz. sérelmezett kikötéséből, hanem a végrehajtási záradék és a közjegyzői ténytanúsítvány

jogintézményéből ered. A felek közötti Üsz. rendelkezés e tekintetben sem biztosít több jogot az I.r. alperesnek és nem ró többletterhet a felperesre, mint amivel egyébként őket terhelné.

Kiemeli az ítéletábra, hogy a végrehajtási záradék kibocsátásának a lehetősége, a közvetlen végzés elrendelése, ha annak törvényi feltételei fennállnak, nem lehet tisztességtelen. Ez a lehetőség nem függ a hivatkozott Üsz. feltételtől és egy jogszabály, azaz a Vht. által szabályozott és lehetővé tett jogintézmény, a végrehajtási záradékolás tette lehetővé a végrehajtás - peres út igénybevétele nélküli - elrendelését. Az Alkotmánybíróság az 1423/B/2010 AB és az 1245/B/2011. AB határozatai szerint nem alkotmányellenes és nem sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot ez az eljárás. Az EUB C-32/14. számú ügyben hozott határozata szerint pedig nem összeegyeztethetetlen az Irányelv követelményeivel sem, így tisztességtelennek nem minősülhet.

A közjegyzői ténytanúsítvány kiállítása, illetve az Üsz. hivatkozott rendelkezése nem fordítja meg a bizonyítási terhet egyik lehetséges eljárás során sem. A kikötés akkor lenne tisztességtelen, ha kizárólagos jogosultságot biztosítana az I.r. alperesnek a tartozás összegének a meghatározására, illetve megvonná, vagy korlátozna a felperes ezzel kapcsolatos jogait és lehetőségeit. Perbeli esetben azonban ez nem valósult meg. A felek egyenlősége nem sérült, a jogvita esetén pedig a bíróság az I.r. alperes kimutatását csak a saját nyilatkozataként értékelné. Az ezen rendelkezés nem korlátozza a felperes igényérvényesítési lehetőségeit, valamint nem befolyásolja az eljárásjogi jogosultságait sem, így a bizonyítási terhet sem módosítja a hátrányára. Ez a kikötés nem okoz egyensúlyvesztést a felek között és tényleges jogi jelentőségének hiányában elvi lehetőséget sem teremtett a fogyasztó felperes hátrányos helyzetbe hozatalára.

A Kúria már ezen álláspontját kifejtette az EBH 2018.G.1. számú elvi határozatában, illetve a BH2018.146. szám alatt közzétett döntésében is.

Mindezen indokok kiemelésével az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a megfellebbezett részében a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban az alpereseknek költsége nem merült fel, ezért e tárgyban az ítéletábra nem rendelkezett.

Győr, 2019. május 16.

Dr. Havasiné dr. Orbán Mária sk.
a tanács elnöke

Dr. Vass Mária sk.
előadó bíró

Dr. Molnár Andrea sk.
bíró